

Eesti ICOMOS MTÜ

Tegevuskava aastateks 2025-2027

Kinnitatud 4.11. juhatuse koosolekul

Eesti ICOMOS MTÜ 2024

Eesti ICOMOS MTÜ
ICOMOS Estonian National Committee
estonia@icomos.org
<https://estonia.icomos.org/>

Eesti ICOMOS MTÜ (edaspidi ka Ühing) tegevuskava perioodiks 2025-2027 lähtub Kultuuriministeeriumi fookusteemadest muinsuskaitse valdkonnas. Tegevuskava on koostatud ühingu liikmete koostöös ning kinnitatud juhatuse koosolekul 04.11.2024.

I TEGEVUSKAVA POLIITIKA KUJUNDAMISEL

Fookus 1. Muinsuskaitseeadus võimaldab tagada Muinsuskaitseametil, mälestiste omanikel ja kohalikul omavalitsusel mälestiste pikaajalise säilimise

Eesti ICOMOS panustab Muinsuskaitseeaduse järelhindamisse ning teeb ettepanekuid võimalikeks muudatusteks ja lahendusteks koostöös Kultuuriministeeriumi ning partnerorganisatsioonidega. Ühing on muinsuskaitseeaduse järelhindamisse juba kaasatud ning osaleb aktiivselt ka Ajalooliste Hoonete Ümarlauas.

Fookus 2. Kultuurimälestiste nimekiri on asjakohane esindusnimekiri riikliku kaitse all olevast pärandist

Eesti ICOMOS on valmis panustama kultuurimälestiste nimekirja inventuuri läbiviimisesse ja väärtuslikuma ehituspärandi väljaselgitamiseks metoodika väljatöötamisel.

ICOMOS tegeleb rahvusvahelisel tasandil pärandi väärtuste defineerimise ja hoidmise põhimõtetega, sh ICOMOS Theophilos teaduskomitee tegeleb autentsuse mõtestamisega Veneetsia harta, Nara dokumendi ja kaasaegse pärandipoliitika võrdluses ning töötab välja sellekohaseid üldprintsiipe. Eesti ICOMOS on esindatud rahvusvahelistes teaduskomiteedes, mis tegelevad pärandiküsimustega valdkonniti ning ühing saab panustada mälestiste nimekirjade korrastamise rahvusvahelise võrdluse sissetoomisega.

ICOMOSi Euroopa grupp on juba käivitanud kaitstava pärandi võrdleva analüüsi. Selle esialgsed tulemused vajavad täiendavat analüüsi ja edasiarendamist, kuid eeldatavalt pakub uuring võimalusi hinnata Eesti mälestisi laiemas kontekstis. Eesti ICOMOS soovib panustada mälestiste nimekirja ülevaatamisel olulisse väärtuste hindamise metoodika väljatöötamisse.

Fookus 3. Parandada ehitismälestiste olukorda

Eesti ICOMOS tõhustab koostööd Kultuuriministeeriumi ja Muinsuskaitseametiga ja rakendab rahvusvahelist võrgustikku Eesti pärandipoliitika edendamisel. ICOMOS Euroopa grupi mälestiste kaitse võrdleva analüüsi tulemuste alusel saab ICOMOS Eesti võrrelda teiste riikide mälestiste toetuskeeme ja analüüsida nende rakendatavust Eestis. Ühing on valmis osalema rahvusvahelistes pärandi seisukorra parandamisele suunatud pärandiprojektides.

Fookus 4. Kultuuripärand on ühiskonnas hoitud ja väärtustatud

Eesti ICOMOS juurutab kultuuripärandi kui arengueduri kontseptsiooni valdkondade üleselt. Ühing vahendab ja edendab UNESCO ja ICOMOSi pärandipoliitikat nii Eestis kui rahvusvaheliselt. Ühing on esindatud ICOMOSi juhtorganites, rahvusvahelistes komiteedes ja töögruppides ning seeläbi kujundab nii Eesti kui maailma pärandipoliitikat koostöös rahvusvahelise ja Eesti pärandikogukondadega, olles seejuures ka tugevaks partneriks Kultuuriministeeriumile ja Muinsuskaitseametile.

Eesti ICOMOS räägib kaasa erinevate (sh kliima- ja energiatõhususe) poliitikate kujundamisel ja elluviimisel, seistes selle eest, et kultuuripärand oleks vajalikul moel integreeritud erinevatesse asjakohastes poliitika- ja ühiskonnaelu valdkondadesse. ICOMOS Eesti on aktiivne liige ICOMOS ülemaailmses Kliima ja pärandi töögrupis, mille raames töötatakse koostöös IUCNi ja ICCROMiga välja UNESCO kultuuripärandi kliimamõjude hindamise meetodika. Eesti ICOMOS on aktiivne liige ICOMOS Euroopa grupi ja energia ja jätkusuutlikkuse teaduskomitee ISCES ühises töörühmas, mis tegeleb kogemuste vahetamisega energiatõhususe direktiivi rakendamises EL liikmesriikides.

ICOMOS on Kultuuriministeeriumi juhitava LIFE HeritageHOME projekti partner ülesannetega tuua projekti rahvusvahelist kogemust ning võimendada Eesti kogemust rahvusvaheliselt. Projekt toetab kestlikku arengut ja Euroopa Roheleppe eesmärkide saavutamist, väärtustades elukeskkonda, soodustades nii kultuurilise kui ka loodusliku mitmekesisuse säilimist, pikendades ajalooliste hoonete elukaart ja vähendades uute hoonete ehitamisega kaasnevaid keskkonnamõjusid.

ICOMOS Eesti korraldab regulaarselt rahvusvahelisi konverentse ja seminare pärandi valdkonna aktuaalsetest väljakutsetest, sealhulgas kriisidega toimetulekud, kliimaeesmärgid ning pärandikogukondade roll ja õigused, hävimisohus pärand.

ICOMOSi liikmed koostöös seotud osapooltega teevad teadlikkust tõstvaid ettekandeid ja kirjutavad artikleid konkreetsetest pärandiväärtustest või laiemalt pärandipoliitikast.

II TEGEVUSKAVA POLIITIKA RAKENDAMISEL

Fookus 1. Vabatahtlike kaasamine kultuuripärandi teadvustamise ja korrastamise

Eesti ICOMOS käivitab „Päästkem Pärand” üritustesarja, mis tegeleb nii praktilise pärandi päästmise kui pärandi väärtuste ja tuleviku üle arutlemisega. Töötoad tegelevad konkreetse hävimisohus pärandobjekti säilitamise problemaatikaga koostöös seotud osapooltega (sh kohaliku kogukonna liikmed). Väliseminaridel käsitletakse konkreetse häviva pärandi väärtusi ja üldisemat konteksti. Kampaniaga kaasatakse kohalikud kaasatakse kohaliku kogukonnad ja vabatahtlikud kohaliku pärandi mõtestamise ning hävimisohus pärandi säilimiseks lahenduste välja töötamise. Kampania lähtub Faro konventsiooni põhimõtetest. Kampania konkreetsete tegevused toimuvad erinevates pärandipaikades üle Eesti. Algatus eesmärk on hoida pärandit ja võimestada kohaliku kogukonda, kaasata noori ning populariseerida vabatahtlikku panustamist kohaliku identiteediga seotud pärandobjektide seisukorra parandamisel.

Eesti ICOMOS toetab Pärandivaderite kampaniat, mis on oluline algatus noorte teadlikkuse ja aktiivsuse tõstmiseks kultuuripärandi suhtes.

Fookus 2. Teadlikkuse tõstmine kultuuripärandi olulisusest, traditsioonilistest ehitusvõtetest ja kultuuriväärtuslike objektide hooldusest

Eesti ICOMOS korraldab koolitusi ja teisi teadlikkust tõstvaid üritusi, sh:

- Ühing korraldab üldsuse kultuuripärandi teadlikkuse kasvule suunatud siseriiklikke ja rahvusvahelisi seminare, mis keskenduvad pärandi säilitamise aktuaalsetele teemadele. Ühingu liikmed peavad oluliseks rahvusvahelistes organisatsioonides saadud teadmiste toomist Kultuuriministeeriumi, Muinsuskaitseameti ja laiema üldsuseni läbi rahvusvaheliste konverentside ja mõttekodade. Nende seminaride läbi loob ühing ükskaks korda aastas rahvusvahelise pärandipoliitika proaktiivsed aruteluruumid, kus analüüsitakse ja edendatakse riiklikke pärandipoliitika ICOMOS rahvusvaheliste ekspertteadmiste ja -põhimõtete valguses. Iga-aastaselt on kavas korraldada 1 suurem või 2 väiksemat rahvusvahelist konverentsi eesti ja inglise keeles: „Pärandiväärtused ja pärandikaitse põhimõtted Eestis ja maailmas“ (ICOMOS 60, 2025), „Ajaloaliste hoonete roll kliimaeesmärkide saavutamisel – Pärandkodude projekti tulemused“ (2026), „Kultuuripärandi kaitse ja roll kriisides“ (2027)

- Päranditurismi propageerimine ja arendamine, et teave kohaliku pärandi kohta oleks lihtsalt leitav. Eesti ICOMOS võimendab turismiarendusorganisatsioonide, nt Puhka Eestis pärandialaseid tegevusi, ning juurutab ICOMOSi kultuuripärandi turismiharta kontseptsiooni ja printsiipe. Ühing tõhustab koostööd turismisihtkohtade juhtimisorganisatsioonidega.
- Ühing teeb koostöös SRIKi, Eesti Vabaõhumuuseumi, Muinsuskaitse Seltsi ja teiste partneritega koolitusi andmaks teadmisi, kuidas väärtusi ära tunda ja neid uurida, praktilisi oskusi väärtuslike objektide hooldamiseks ja detailide restaureerimiseks.
- Ühing teeb koostööd Eesti Kunstiakadeemiaga haridusprogrammide väljatöötamisel. Ühing ja Eesti Kunstiakadeemia edendavad ülikoolide koostööd läbi ICOMOS University Forum'i.

Fookus 3. Muinsuskaitse valdkonna arendamine on teadmiste põhine

- Eesti ICOMOS toob rahvusvahelised pärandikoolitused Eesti ekspertkogukondadeni. 2025-2027 perioodil on kavandatud pärandi- ja kliimamõjude koolitus (2025); pärandikogukondade õiguste koolitus (2026), ohustatud pärandi ja rannapärandi programmid (2027).
- Eesti ICOMOS töötab pärandi hindamise meetodika kallal ja selgitab välja koostöös Muinsuskaitseametiga täiendavad uurimisvajadused, panustab väärtusliku pärandi hindamismetoodikasse ning juhtumi analüüsidesse ja uuringutesse (nt meetodilised abimaterjalid pärandi autentsusest, määratlemata väärtusliku pärandi seisukorra ülevaade ning võimalikud hoiumeetmed). Eesti ICOMOS analüüsib avalikul tasandil riikliku või kohaliku kaitse all oleva pärandi kõrval seni määratlemata pärandit kui kultuuriväärtuslikku. Erilise tähelepanu all on hävimisohus pärand ja taluarhitektuur.
- Eesti ICOMOS osaleb koostöös teiste organisatsioonidega täiendavate uuringute läbiviimisel kaitsmist vajava kultuuripärandi välja selgitamiseks, sh käsitletakse meetodilisi aspekte ja sotsiaalmajanduslikke mõjusid. Ühing toob fookusesse seni pärandi nimekirjast valdavalt kõrvale jäetud pärandiobjektid nagu näiteks taluarhitektuur ja tööstuspärand (nt vesiveskid).

Fookus 4. Eesti esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides.

- Eesti ICOMOS vahendab ja edendab UNESCO ja ICOMOS pärandipoliitikat nii Eestis kui rahvusvaheliselt. Nt ühingu liige Krista Pikkat töötab UNESCO peakontoris kultuuri- ja eriolukordade osakonna juhina ning ühingu liige Riin Alatalu on rahvusvahelise ICOMOSi asepresident.
- Ühing ja selle liikmed on rahvusvahelistes võrgustikes hästi tuntud ja neil on hea maine.

- Eesti ICOMOS on esindatud ICOMOS juhtorganites, rahvusvahelistes komiteedes ja töögruppides ning seeläbi kujundab nii Eesti kui maailma pärandipoliitikat koostöös rahvusvahelise ja Eesti pärandikogukondadega, olles tugevaks partneriks Kultuuriministeeriumile ja Muinsuskaitseametile.
- Ühing osaleb ICOMOSi juhatuses ning Euroopa töögrupis, mis tegeleb nii maailmapärandi halduse kui pärandipoliitikatega.
- Eesti ICOMOS osaleb aktiivselt ICOMOSi kliima ja pärandi töögrupis, mis töötab koos ICCROMi ja IUCNiga välja maailmapärandi kliimamõjude hindamise metoodikat.
- Eesti ICOMOS osaleb aktiivselt Kultuurimaastike teaduskomitee töös, mis tegeleb UNESCO pärandimõjude hindamise rakendamisega kultuurimaastike näitel.
- Ühing edendab ja tutvustab Kultuuriministeeriumi koordineeritava LIFE heritageHOME projekti tegevusi rahvusvaheliselt nii Euroopas kui maailmas konverentsidel, mõttekodades ja töörühma kohtumistel ning juhendmaterjalide ja artiklite kaudu.
- Eesti ICOMOS on aktiivne partner õiguste põhise lähenemise töörühma ning Põhja- ja Baltimaade rahvuskomiteede ühistegevustes, sealhulgas eestvedaja pärandkogukondade õiguste töötubades, rannapärandi projektides, ning osaleb kahepoolsetes ühistegevustes Soome, Norra, Rootsi, Taani, Islandi, Läti ja Leedu rahvuskomiteedega.
- Eesti ICOMOS on osa ligi 12 000 liikmega ülemaailmsest ICOMOS võrgustikust ning vahendab Eesti pärandi kogukondadele ja üldsusele laiemalt selle võrgustiku ekspertteadmist ning rahvusvahelisi kontakte.
- Eesti ICOMOS konsulteerib maailmapärandi ootenimekirjas olevate puisniitude nominatsiooni ettevalmistamist ning viib läbi maailmapärandi hindamisi UNESCOt nõustava organisatsioonina.
- 2025. aastal tähistab ICOMOS 60. aastapäeva, millega kaasneb laiaulatuslik pärandi populariseerimise kampaania.
- ICOMOS Eesti osaleb ICOMOSi polaarpärandi komisjoni töös, edendades polaarpärandi rahvusvahelist kaitset koostöös Antarktika lepingu süsteemi, Arktika ja Antarktika teaduskomiteede, riiklike pärandiorganisatsioonide ja teiste rahvusvaheliste polaarpärandi kaitsega seotud organisatsioonidega.